

Opbrengsten gemeentelijke heffingen stijgen in 2008 met 4,4 procent

08

Wouter Jonkers

Publicatiedatum CBS-website: 7 april 2008

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2005–2006	= 2005 tot en met 2006
2005/2006	= het gemiddelde over de jaren 2005 tot en met 2006
2005/'06	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2005 en eindigend in 2006
2003/'04–2005/'06	= oogstjaar, boekjaar enz., 2003/'04 tot en met 2005/'06

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

tweede helft van 2008:

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Prepress

Centraal Bureau voor de Statistiek - Facilitair bedrijf

Omslag

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen

Tel. (088) 570 70 70
Fax (070) 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl
Fax (045) 570 62 68

Internet

www.cbs.nl

De gemeentelijke heffingen brengen in 2008 ruim vier procent meer op dan in 2007. Het aandeel van de heffingsopbrengsten in de totale baten verschilt sterk per gemeente.

In 2008 zijn de begrote opbrengsten van de gemeentelijke heffingen 4,4 procent hoger dan in 2007. Vooral de baten uit riolrechten, secretarieleges en bouwvergunningen nemen sterk toe.

Tabel 1
Begrote opbrengsten uit de gemeentelijke heffingen, 2007 en 2008

	2007	2008	Mutatie
	<i>mln euro</i>		<i>%</i>
Belastingen	3 369	3 509	4,2
OZB-gebruikers	524	538	2,8
OZB-eigenaren	2 111	2 201	4,3
Hondenbelasting	54	56	4,7
Toeristenbelasting	113	119	4,7
Precariobelasting	85	89	5,5
Parkeerbelasting	445	467	4,8
Overige belastingen	38	39	1,8
Retributies exclusief begraafplaatsrechten en marktgelden	3 440	3 603	4,7
Reinigingsheffingen	1 652	1 726	1,6
Riolrechten	1 006	1 123	6,4
Bouwvergunningen	406	455	9,9
Secretarieleges	206	230	10,5
Totale opbrengst heffingen exclusief begraafplaatsrechten en marktgelden	6 809	7 111	4,4
Begraafplaatsrechten		91	
Marktgelden		32	
Totale opbrengst heffingen inclusief begraafplaatsrechten en marktgelden		7 234	

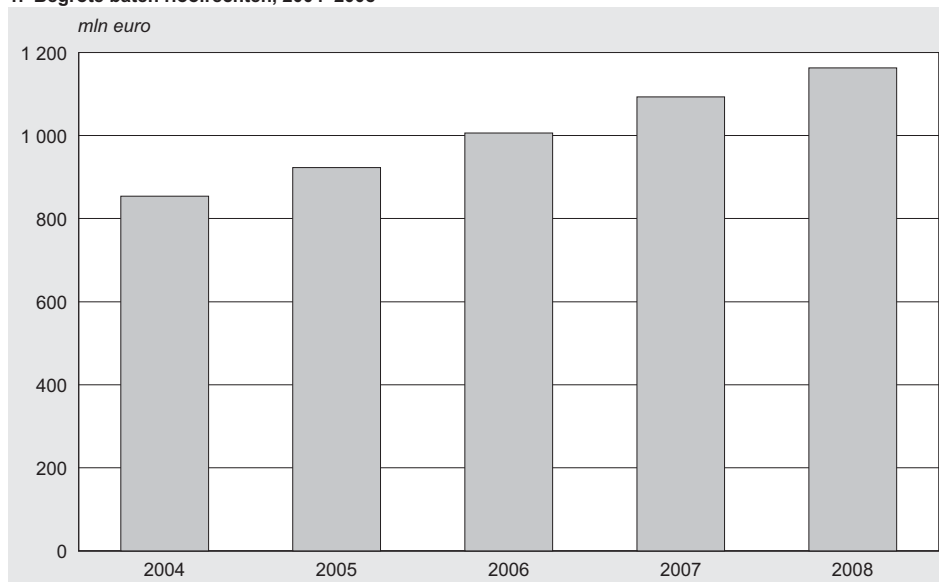
De marktgelden en de begraafplaatsrechten werden in 2007 niet afzonderlijk als gemeentelijke heffing onderscheiden. De begrote baten marktgelden bedragen 32 miljoen euro. De Nederlandse gemeenten ramen 91 miljoen euro aan opbrengsten uit begraafplaatsrechten.

Stijging baten riolrechten

De begrote baten uit de riolrechten stijgen met 6,4 procent. De toename van de baten uit de riolrechten is een trend die al jaren geleden is ingezet. In 2004 begrootten de gemeenten nog 854 miljoen aan opbrengsten (figuur 1). Sindsdien zijn de baten alleen maar toegenomen.

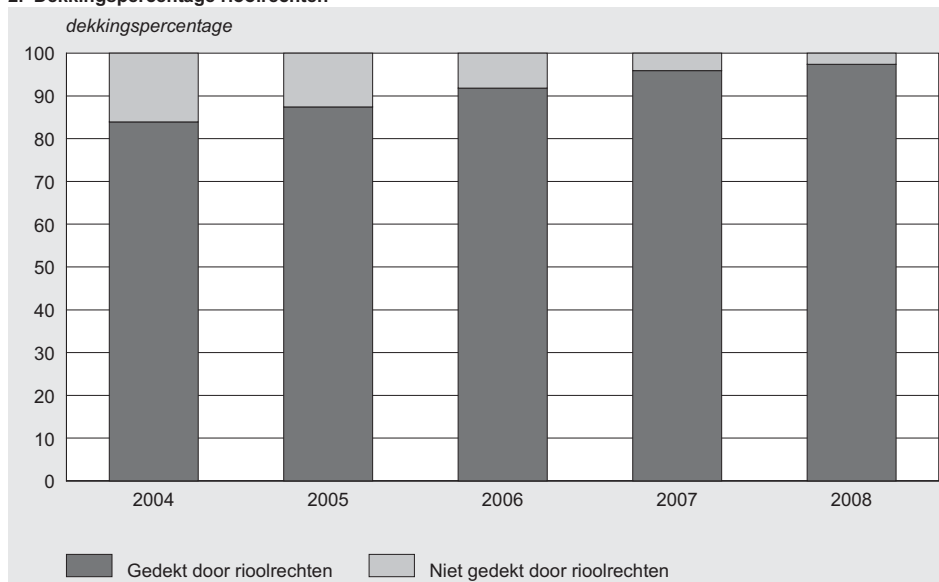
Eén van de oorzaken van de stijging van de baten riolrechten is de toename van de lasten voor riolering. Sinds 2004 zijn de begrote lasten voor riolering met 17 procent toegenomen. De oorzaken hiervan zijn het wegwerken van achterstallig onderhoud, het afkoppelen van regenwater van het gemengde rioelstelsel en het aansluiten van percelen in het buitengebied. Toch is het dekkingspercentage van de riolrechten sinds 2004 flink verhoogd; van 84 procent in 2004 tot 97 procent in 2008 (figuur 2). Dit hangt samen met de afschaffing van de onroerendezaakbelasting voor gebruikers van woningen in 2006. Hierdoor is het voor gemeenten minder goed mogelijk de lasten voor riolering te dekken uit de algemene middelen. Daarom hebben veel gemeenten die nog geen riolrechten hieven sinds 1 januari 2006 riolrechten ingevoerd. In 2006 deden veertien gemeenten dat al, in 2007 volgden Arnhem, Leeuwarden, Goes en Borssele. Deze gemeenten laten hun tarieven doorgaans geleidelijk stijgen, totdat het kostendekkende niveau over een aantal jaren bereikt is. Ook een aantal andere gemeenten verhoogt het tarief flink. Zo heeft IJsselstein een tariefsverhoging van dertig procent doorgevoerd. Terneuzen is de enige gemeente zonder riolrechten. Ook in 2008 heeft deze gemeente geen riolrechten ingevoerd.

1. Begrote baten riolrechten, 2004–2008

In principe mogen gemeenten hun tarieven verhogen totdat een niveau van 100 procent kostendeckking bereikt is. Toch kunnen uit de hier gepresenteerde dekkingpercentages geen conclusies getrokken worden over de maximale opbrengsten die gemeenten zouden mogen genereren uit de riolrechten. In de praktijk bestaat vaak geen eenduidigheid welke kosten wel en welke niet gedekt mogen worden vanuit de riolrechten. Als een gemeente bijvoorbeeld een weg openbreekt om zowel de riolering als het asfalt te vervangen, kan vaak niet objectief bepaald worden welke kosten aan de riolering en welke aan wegen toegerekend moeten worden. Daarnaast zijn het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid, de toevoegingen aan bestemmingsreserves en de compensabele btw niet opgenomen bij de lasten.

2. Dekkingpercentage riolrechten

Toename baten secretarieleges bijna 11 procent

De gemeenten hebben de baten secretarieleges – de opbrengsten uit huwelijksleges, leges verklaringen goed gedrag, uittreksels uit het bevolkingsregister en de verkoop van paspoorten, rijbewijzen en identiteitskaarten – bijna elf procent hoger geraamd dan in

2007. Dit komt vooral doordat het kabinet het maximumtarief voor identiteitskaarten met dertig procent heeft verhoogd.

Gemeenten moeten per uitgegeven reisdocument een deel van de leges afdragen aan het Rijk, het zogenaamde rijksdeel. Het rijksdeel omvat de productiekosten per document alsmede een bedrag ter bekostiging van de infrastructuur die benodigd is voor het uitgifteproces. Uitgangspunt is dat het rijksdeel kostendekkend is. In 2006 steeg de kostprijs van de reisdocumenten sterk. Deze stijging was het gevolg van de opnemingskosten van een chip in de reisdocumenten en een aangepast uitgifteproces. De afgelopen twee jaar heeft het kabinet het maximumtarief voor de identiteitskaart dat geldt voor gemeenten echter niet verhoogd om de aanschaf voor de burger aantrekkelijker te maken. Vanaf 2008 is het rijksdeel van de Nederlandse identiteitskaart weer op kostendekkend niveau gebracht.

Dit heeft geresulteerd in een forse stijging van het door de gemeenten af te dragen rijksdeel. De maximumtarieven voor gemeenten worden in 2008 evenredig met de stijging van het rijksdeel verhoogd om het gemeentelijke deel van de leges – het verschil tussen het tarief en het rijksdeel – ongewijzigd te laten.

Baten bouwvergunningen nemen met bijna tien procent toe

De baten bouwvergunningen nemen ten opzichte van 2007 met bijna tien procent toe. In sommige gemeenten, zoals Haarlem, nemen de baten sterk toe door tariefsverhogingen. In andere gemeenten, zoals Gouda, Zaanstad en Bernisse, staan grote bouwprojecten op stapel. Weer andere gemeenten, zoals Almere, ramen hogere baten vanwege de toegenomen bouwkosten. De tarieven voor bouwvergunningen zijn doorgaans een percentage van de totale bouwkosten, dus een stijging van de bouwkosten leidt tot hogere baten.

Vooraf gemeenten met toeristisch karakter hebben hoge heffingsopbrengsten

Onder de twintig gemeenten met de hoogste heffingsopbrengsten per inwoner bevinden zich veel gemeenten met een toeristisch karakter. Vooral Waddeneilanden als Schiermonnikoog, Vlieland en Ameland, maar ook badplaatsen als Zandvoort, Noordwijk en Bergen scoren hoog (tabel 2), net als veel Zeeuwse gemeenten. Ook een toeristische trekpleister als Valkenburg aan de Geul staat hoog op de lijst.

Andere gemeenten met hoge heffingsopbrengsten per inwoner zijn veelal gemeenten met veel dure huizen of gemeenten met veel bedrijfspanden. De gemeente Zoeterwoude bijvoorbeeld ontvangt daardoor relatief veel onroerendezaakbelasting. Ook Rotterdam en in mindere mate Amsterdam en Haarlemmermeer ramen hoge heffingsopbrengsten per inwoner doordat daar verhoudingsgewijs veel bedrijfspanden zijn. De relatief hoge heffingsopbrengsten in Wassenaar en Blaricum zijn het gevolg van de hoge gemiddelde woningwaarde in deze gemeenten, waardoor zij naar verhouding veel onroerendezaakbelasting ontvangen.

Nijmegen, Leiden en Sittard-Geleen hebben vooral hoge opbrengsten per inwoner door hoge ozb-tarieven; van de 36 grootste gemeenten heeft Nijmegen de hoogste tarieven voor zowel de eigenaren als de gebruikers van niet-woningen en het op één na hoogste tarief voor de eigenaren van woningen. Leiden heeft de op één na hoogste tarieven voor niet-woningen. Bij het tarief voor de eigenaren van woningen staat de gemeente Leiden bij het belastingoverzicht van de 36 grootste gemeenten op de vierde plaats. Arnhem staat hier overigens eerste, maar heeft door relatief lage tarieven voor de reinigingsheffing en de rioolrechten toch niet ongewoon hoge heffingsopbrengsten per inwoner. Sittard-Geleen heeft een relatief hoog tarief voor de onroerendezaakbelasting voor niet-woningen¹).

In de ene gemeente vormen de heffingsopbrengsten een veel groter deel van de totale baten dan in de andere. Zo zijn de baten per inwoner uit heffingen in gemeenten met een sterk toeristisch karakter doorgaans veel hoger dan in andere gemeenten, enerzijds omdat zij veel toeristenbelasting krijgen, en anderzijds omdat er voor vakantiehuisjes en dergelijke ook onroerendezaakbelasting, rioolrechten en afvalstoffenheffing moet worden betaald. Deze gemeenten hebben ook meer heffingsopbrengsten nodig, omdat er doorgaans meer mensen in de gemeente verblijven dan er inwoners zijn, wat leidt tot relatief hoge kosten voor de gemeenschap.

Ook gemeenten met relatief veel dure huizen en/of bedrijfspanden hebben doorgaans hoge heffingsopbrengsten per inwoner. Deze gemeenten hebben immers een groot areaal waarover zij onroerendezaakbelasting kunnen heffen. Bij het toekennen van de algemene uitkering houdt het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hier rekening mee; gemeenten met een hoge belastingcapaciteit als gevolg van relatief dure huizen en/of veel bedrijfspanden krijgen een lagere algemene uitkering dan andere gemeenten. Uitgangspunt van het ministerie is immers dat gemeenten met gelijke belastingtarieven gelijkwaardige voorzieningen moeten kunnen bieden.

2. De twintig gemeenten met de hoogste heffingsopbrengsten per inwoner

	Totale heffingsopbrengsten	Toeristenbelasting	OZB	Reiningsheffingen	Rioolrechten	Overig
<i>euro/inw.</i>						
Schiermonnikoog	2 065	853	355	474	177	206
Vlieland	1 858	741	376	368	182	191
Ameland	1 185	415	173	324	117	156
Noordwijk	724	77	202	140	59	246
Schouwen-Duiveland	672	122	151	139	119	141
Zandvoort	659	78	158	119	104	200
Rotterdam	656	0	279	126	86	165
Veere	652	163	165	116	61	147
Wassenaar	644	30	317	132	73	92
Sluis	641	116	138	140	108	139
Noord-Beveland	635	159	204	129	35	108
Amsterdam	635	34	183	126	74	218
Zoeterwoude	628	0	330	81	113	104
Blaricum	626	1	383	108	68	66
Bergen (NH.)	620	47	211	131	78	153
Valkenburg aan de Geul	604	87	177	86	106	148
Nijmegen	577	0	333	23	116	105
Leiden	573	4	332	59	43	135
Sittard-Geleen	561	1	298	124	54	84
Haarlemmermeer	557	40	302	96	54	65

¹⁾ De gegevens van de gemeenten Alblasserdam, Beuningen, Boarnsterhim, Bodegraven, Brummen, Cranendonck, Eemnes, Grave, Maasdriel, Menaldumadeel, Meppel, Montfoort, Someren, Terschelling, Texel, Tynaarlo en Velsen ontbreken.

Literatuur

COELO, Belastingoverzicht grote gemeenten 2008 (2008). COELO, Groningen.